

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 46/2011-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť B. K., S., zastúpenej advokátom Mgr. V. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky pri vybavovaní opakovaného podnetu z 28. júla 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. IV/6 GPt 80/10 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť B. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. októbra 2010 doručená sťažnosť B. K., S. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Generálnej prokuratúry

Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pri vybavovaní opakovaného podnetu z 28. júna 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. IV/6 GPt 80/10.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka 14. februára 2007 podala trestné oznámenie „vo veci trestného činu podvodu podľa ust. § 221 ods. 1, ods. 2 TZ (Trestný zákon, pozn.), ktorého sa mal dopustiť J. D. ako konateľ spoločnosti P., s. r. o. tým, že sťažovateľku uvádzal do omylu predstieraním vážneho úmyslu opätovne uzatvoriť nájomnú zmluvu na prenájom haly vo vlastníctve sťažovateľky na rok 2005“.

Uznesením ČVS: ORP-94/OdV-PB-2007 z 9. marca 2007 vyšetrovateľ Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Považskej Bystrici trestné oznámenie odmietol. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, na základe ktorej vyšetrovateľ uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia zrušil a vec postúpil Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru Púchov, odboru skráteného vyšetrovania (ďalej len „okresné riaditeľstvo“). Poverený príslušník Policajného zboru následne uznesením ČVS: ORP-416/OSV-PU-2007 z 19. apríla 2007 začal trestné stíhanie pre trestný čin podvodu.

Uznesením ČVS: ORP-416/OSV-PU-2007 z 29. septembra 2007 bolo trestné stíhanie zastavené. Uznesením prokurátorky Okresnej prokuratúry Považská Bystrica (ďalej len „okresná prokuratúra“) z 25. februára 2008 č. k. Pv 511/2007-11 bolo na základe sťažnosti sťažovateľky uznesenie o zastavení trestného stíhania zrušené.

Po vykonaní dokazovania, ktorým bolo podľa sťažovateľky „v plnom rozsahu preukázané, že J. D. halu užíval, sťažovateľke opakovane sľuboval uzatvorenie nájomnej zmluvy a úhradu nájomného“, poverený príslušník Policajného zboru uznesením ČVS: ORP-416/OSV-PU-2007 zo 6. novembra 2009 trestné stíhanie zastavil z dôvodu, že skutok nie je trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Uznesením č. k. Pv 511/2007-59 z 11. marca 2010 prokurátorka okresnej prokuratúry zamietla sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania, pričom poukázala na absenciu úmyslu na strane podozrivého a na nutnosť uplatnenia zásady ultima ratio.

Sťažovateľka podala proti uzneseniu prokurátorky okresnej prokuratúry podnet podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Krajská prokuratúra v Trenčíne (ďalej len „krajská

prokuratúra“) listom č. k. 1KPt 168/2008-28 zo 17. júna 2010 podnet sťažovateľky odmietla ako nedôvodný s poukázaním na skutočnosť, že *„je neprípustná prax, aby sa štandardné civilné vzťahy na úkor jedného z ich účastníkov riešili prostriedkami trestného práva. Z uvedeného dôvodu mala poškodená v danom prípade možnosť celú vec riešiť prostriedkami občianskeho práva.“*

Opakovaný podnet, ktorý sťažovateľka adresovala generálnej prokuratúre, bol generálnou prokuratúrou odmietnutý listom sp. zn. IV/6 GPt 80/10 z 28. júla 2010, pričom prokurátorka generálnej prokuratúry konštatovala, že si v plnej miere osvojila závery prezentované v odôvodnení uznesenia o zastavení trestného stíhania ČVS: ORP-416/OSV-PU-2007 zo 6. novembra 2009. Taktiež konštatovala, že nezistila pochybenia v postupe okresnej prokuratúry a v jej uznesení sp. zn. Pv 511/2009 z 11. marca 2010, ktorým bola odmietnutá sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania.

Podľa názoru sťažovateľky *„poverený príslušník PZ zastavil trestné stíhanie podľa ust. § 215 ods. 1 písm. b) TP (Trestný poriadok, pozn.), t. j. z dôvodu, že skutok nie je trestným činom. S takýmto dôvodom zastavenia trestného stíhania však nekorešpondovalo odôvodnenie uznesenia, v ktorom poverený príslušník PZ uviedol, že spáchanie skutku nebolo preukázané. Zastavenie trestného stíhania v prípravnom konaní podľa ust. § 215 ods. 1 písm. b) TP prichádza do úvahy iba v prípade, ak sú skutkové okolnosti dostatočne a bez pochybností objasnené. Prakticky sa táto situácia prejaví tak, že konanie opísané v skutkovej vete sa v rámci vyšetrovania potvrdí, toto však nenapĺňa skutkovú podstatu trestného činu = skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, nie je trestným činom.*

Diametrálne odlišná je však situácia, keď konanie opísané v skutkovej vete uznesenia síce napĺňa skutkovú podstatu trestného činu, buď sa však nepodarilo bez pochybností preukázať, že k nemu došlo, alebo sa dokonca podarilo preukázať, že k nemu nedošlo. V druhom uvedenom prípade sa zastaví trestné stíhanie podľa ust. § 215 ods. 1 písm. a) TP. V prvom prípade, na ktorý sa aplikuje zásada in dubio pro reo, však trestné stíhanie v prípravnom konaní zastaviť nemožno, nakoľko uvedenú dôkaznú situáciu nemožno podradiť pod žiaden z dôvodov zastavenia trestného stíhania v zmysle ust. § 215 ods. 1 TP. Aplikovať zásadu in dubio pro reo totiž môže iba súd a to oslobodením spod obžaloby podľa ust. § 285 písm. a) alebo písm. c) TP.“

Sťažovateľka ďalej poukázala na viaceré rozporné či nepravdivé tvrdenia prezentované v trestnom konaní podozrivým, na základe čoho spochybňuje skutkové aj právne závery okresnej prokuratúry. K zastaveniu trestného stíhania podľa názoru sťažovateľky „došlo z dôvodu pochybnosti o spáchaní skutku, aj keď formálne uviedol iný zákonný dôvod zastavenia trestného stíhania. Poverený príslušník tak ust. § 215 ods. 1 písm. b) TP aplikoval v príkrom rozpore s jeho účelom a zmyslom, čo zakladá porušenie práva sťažovateľky na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.“.

Námietky vzniesla sťažovateľka tiež proti spôsobu, akým bola okresnou prokuratúrou interpretovaná zásada ultima ratio. Podľa názoru sťažovateľky «Zásadu ultima ratio vyjadril Ústavný súd SR v náleze zo dňa 01.04.2009, sp. zn. I. ÚS 402/08-39 a následne sa táto zásada stala veľmi „populárnou“ medzi orgánmi činnými v trestnom konaní, ktoré ju často využívajú v situáciách, keď majú záujem pomôcť páchatel'ovi, nevedia však nájsť žiaden zákonný dôvod na zastavenie trestného stíhania, či odmietnutie veci. Predmetný nález ÚS SR (ústavný súd, pozn.) je tak častou obeťou dezinterpretácie. Predmetom posudzovania ÚS SR totiž bol ústavne súladný výklad pojmu „vec všeobecného záujmu“, ktorý tvorí súčasť skutkovej podstaty trestného činu prijímania úplatku a inej nenáležitej výhody podľa ust. § 160a ods. 1 TZ účinného do 1.1.2006. Ide o pojem neurčitý, nedefinovaný, a ako taký teda poskytuje široké možnosti výkladu. ÚS SR tak svojim nálezom vymedzil jedno z kritérií, ktoré je potrebné pri výklade tohto pojmu vziať do úvahy.

Skutková podstata trestného činu podvodu však neobsahuje žiadne neurčité pojmy, pri výklade ktorých by bolo možné zohľadňovať zásadu ultima ratio. Zákonomdarca sa rozhodol trestať získanie majetkového prospechu na základe vyvolania či zneužitia omylu poškodeného. Takéto konanie zo svojej podstaty vždy zakladá súkromnoprávny vzťah (napríklad na vydanie bezdôvodného obohatenia), prípadne k nemu dôjde v rámci súkromnoprávneho vzťahu.

Pokiaľ by sme právny názor dozorujúcej prokurátorky aplikovali naozaj dôsledne, museli by sme skonštatovať, že prevažná väčšina skutkových podstát trestných činov sa prakticky nebude aplikovať, keďže v drvivej väčšine prípadov je možné dosiahnuť nápravu či ochranu súkromnoprávnymi prostriedkami.».

Prokurátorka konštatovaním aplikovateľnosti zásady ultima ratio ako jedného z dôvodov na zastavenie trestného stíhania v prípade sťažovateľky „prekročila zásadu trojdelenia štátnej moci, keď skutkovú podstatu, ktorá neobsahuje neurčité právne pojmy, svojím výkladom zákona de facto zredukovala iba na časť protiprávných konaní, ktoré zákonodarca zamýšľal postihovať prostriedkami trestného práva. Prokurátorka tak nerešpektovala viazanosť štátnych orgánov zákonom a de facto si prisvojila zákonodarnú úlohu, keďže jej rozhodnutie je založené na suspendácii účinnosti právnej normy na situácie, ktoré zákonodarca nezamýšľal z pôsobnosti právnej normy vyňať.

Dozorujúca prokurátorka tak príslušné právne normy aplikovala v príkrom rozpore s ich účelom a zmyslom, čo má za následok porušenie práva sťažovateľky na inú právnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Pokiaľ sa Generálna prokuratúra SR s rozhodnutím dozorujúcej prokurátorky stotožnila, aplikovala pri vybavovaní opakovaného podnetu sťažovateľky predmetné právne normy v rozpore s ich účelom a zmyslom, čím porušila právo sťažovateľa na inú právnu ochranu, garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. “

V závere sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR postupom Generálnej prokuratúry SR pri vybavovaní opakovaného podnetu zo dňa 28.06.2010, sp. zn. IV/6 GPt 80/10 porušené bolo.

2. Generálna prokuratúra SR je povinná opätovne vybaviť opakovaný podnet sťažovateľky zo dňa 28.06.2010, sp. zn. IV/6 GPt 80/10.

3. Generálna prokuratúra SR je povinná nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia k rukám advokáta do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu. “

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť postupom generálnej prokuratúry pri vybavovaní jej opakovaného podnetu pod č. k. IV/6 GPt 80/10-9, ktorým sa domáhala preskúmania uznesenia okresnej prokuratúry č. k. Pv 511/2007-59 z 11. marca 2010, obsahom ktorého bolo zamietnutie jej sťažnosti proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania ČVS: ORP-416/OSV-PU-2007 zo 6. novembra 2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd už v tejto súvislosti uviedol (IV. ÚS 55/09), že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie je vecou vzťahu medzi štátom a páchatel'om trestného činu. Štát prostredníctvom svojich orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je

prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatelom a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv oznamovateľa trestného činu.

Právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby voči nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. II. ÚS 42/00, II. ÚS 238/02, III. ÚS 198/03). Oznamovateľ vo všeobecnosti, ale ani oznamovateľ, ktorý tvrdí, že je poškodený trestným činom, nemá ústavou zaručené základné právo, aby na podklade jeho trestného oznámenia bolo určité konanie kvalifikované ako trestný čin a vznesené obvinenie konkrétnej osobe. Posúdenie, či je dôvod na začatie trestného stíhania, alebo je potrebné prijať iné rozhodnutie v trestnom konaní, je vo výlučnej právomoci orgánov činných v trestnom konaní. Ústavnému súdu ako nezávislému súdnemu orgánu ochrany ústavnosti nepatrí preskúmať ich rozhodnutia a postupy, pokiaľ namietané porušenie zákonnosti nemá súčasne za následok aj porušenie základného práva alebo slobody (napr. IV. ÚS 180/09).

Z obsahu listu generálnej prokuratúry č. k. IV/6 GPt 80/10-9 z 28. júla 2010, ktorý sťažovateľka priložila k svojej sťažnosti, vyplynulo, že generálna prokuratúra sa vecou sťažovateľky zaoberala, jej podnet riešila a zaslala jej vyrozumienie o spôsobe jeho vybavenia, čo ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľný spôsob vybavenia podnetu. Podľa už citovanej stabilnej judikatúry ústavného súdu má sťažovateľ právo len na to, aby jeho oznámenia, opravné prostriedky, resp. podnety boli vybavené, a k tomu podľa obsahu sťažnosti a jej príloh došlo.

Zákonnou povinnosťou generálnej prokuratúry bolo na opakovaný podnet sťažovateľky reagovať primeraným spôsobom. Túto povinnosť generálna prokuratúra splnila tým, že zaujala stanovisko k námietkam sťažovateľky, a to tak, že sa v plnej miere stotožnila s obsahom odôvodnenia uznesenia ČVS: ORP-416/OSV-Pv-2007 zo 6. novembra 2009, ktoré bolo sťažovateľke riadne doručené a s obsahom ktorého bola oboznámená.

Skutočnosť, že generálna prokuratúra nepostupovala v súlade s predstavami sťažovateľky, nemôže zakladať porušenie jej základných práv.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2011